
Pollágh Péter

KONYHAISMÉTLÉS

Hetvenes kávéfőző. Komollyá kopott úr.
Ha szólok hozzá, magázom, majd
kövérkék gázrózsákra ültetem,
mintha újra és újra új cserépbe tenném.
Lángok csapnak ki az orrából,
aztán belassul, kiköhögi mind a forrót.
Nem is főzök, csak matatok, pakolászom,
öregelek: igazából ismétlek egy konyhát.
Újra és újra összerakom, hordom
a rendet. A voltat. A sok jó hibát.

Az asztalon halotti, fekete terítő.
Beccapós. Majd adok neki
kis hypót, leleplezem: mutassa meg magát,
mert a fekete csak máz; nem haragszom rá,
nincs háború, nem csapnak össze
ólmkatonák – semmi szín felett.
Ablak sincs már, azaz nem úgy, elvakult.
De a harangszó még átszól rajta.
A könny helyett a kávé.
A hold helyett egy óra.
Meg Kristálykeserű, sok kininnel.
Mindig ugyanaz. Ismétlek egy urat.

ÚTISMÉTLÉS

Vérehullató fecskefüvet tűzök ki.
Olyan a blúzomon, mint egy folt.
Portyára indulok, ismétlek egy utat.
Százméterenként rágyújtok
egy Észak-írre. Hosszú,
fehér a teste. Ég a feje.
A vörös bolygóra juttat,
ahol minden lépés puha.

Dragannak hívtam. Az uram volt.
Virágos fák alatt vittem a képét.
Ezen az úton vittem. Én tettem a sírba.
Ütöttem bele a koporsószeget.
És vérzett, vörös is volt a tócsa:
belenéztem, én voltam benne.
S arra gondoltam, amit ő mondott:
mindig lesz egy közhely,
amit összetörhetsz,
mindig lesz egy tócsa.

Marshall Sahlins

A BŐVELKEDÉS LEGELSŐ TÁRSADALMA (III)

Léderer Pál fordítása

A vadászó-gyűjtögető életforma újraértékelése

„Jóllehet a szükséglet állandó nyomásának vannak kitéve, vándoréletmódjukból következően szükségleteiket mindig könnyűszerrel képesek kielégíteni, és életük nincs híjával sem izgalmaknak, sem élvezeteknek.” (Smyth, 1878. I. köt., 123.)

Elégé nyilvánvaló, hogy újra kell értékelnünk a vadászó-gyűjtögető gazdálkodást, mind valós teljesítményeire, mind valós korlátaira vonatkozóan. A ránk hagyományozódott „bölcösségnek” volt egy eljárásbeli hibája, az nevezetesen, hogy az anyagi körülményekből kiolvashatónak vélte a gazdasági élet struktúráját; az abszolút szegénységből egyértelműen arra a következtetésre jutva, hogy az ilyen élet végletes nehézségekkel jár. Pedig a kultúra adta improvizatív modell a természethez való kapcsolódásnak mindig a legkülönfélébb változatait hívja életre. Ha nem tud is kiszabadulni az ökológiai kényszerek szorításából, a kultúra arra azért képes lehet, hogy tagadja mindenhatóságukat: a rendszer egyszerre képes fölmutatni – szegénységük, illetve bővelkedésük tényében egyaránt – a természeti adottságok lenyomatát és az ezekre társadalmilag adott válaszok eredetiségét.

Mi az igazi hátulütője a vadászó-gyűjtögető életmódnak mint *praxisnak*. Ha a fölvo-nultatható példák egyáltalán jelentenek valamit, akkor ezt bizonyosan nem a munkatevékenység „alacsony termelékenységi fokában” kell keresnünk. Ami ezt a gazdasági rendszert súlyosan fenyegeti, az a *hozadék csökkenésének rövid időn belüli bekövetkezése*. Az látszik érvényesnek, hogy – a létfenntartásból kiindulva, s abból az élet valamennyi szektorára kiterjeszkedve – a kezdeti siker csak annak valószínűségét növeli, hogy a további erőfeszítések egyre kisebb hasznot hoznak. Ez az összefüggés írja le az adott, konkrét helyszínen való élelemhez jutás tipikus görbáját. Mégoly csekély létszámú cso-